

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

Факультет дошкільної освіти

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОШУК

*Збірник студентських наукових праць
за матеріалами IV Всеукраїнської студентської
науково-практичної інтернет-конференції*

**«ДОШКІЛЬНА ОСВІТА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ»**

(17 травня 2022 року)

**м. Глухів
Глухівський НПУ ім. О. Довженка
2022**

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету дошкільної освіти
(протокол № 11 від 12 травня 2022 р.)

Члени редколегії:

Артемова Л.В. – д-р пед.наук, професор кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

Гордій Н.М. – канд.пед.наук, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

Данильченко І.Г. – канд.пед.наук, завідувач аспірантури і докторантури Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

Загородня Л.П. – д-р пед.наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

Заїка О.Я. – канд.пед.наук, старший викладач кафедри теорії і методики дошкільної освіти Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

Корякіна І.В. – канд.пед.наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики дошкільної освіти Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

Куліш І.Д. – канд.пед.наук, доцент, декан факультету дошкільної освіти Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

Лісневська Н.В. – канд.пед.наук, старший викладач кафедри теорії і методики дошкільної освіти Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

Любива В.В. – канд.пед.наук, старший викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

Мареева Т.В. – канд.пед.наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського НПУ ім. О. Довженка.

Хлус Н. О. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти Глухівського НПУ ім. О. Довженка.

Аторіна В. М. – доктор філософії, старший викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського НПУ ім. О. Довженка.

Барсуковська Г. П. – старший викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського НПУ ім. О. Довженка.

Відповідальний за випуск:

Дмитренко А. П. – доктор філософії, старший викладач кафедри теорії і методики дошкільної освіти, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів, молодих вчених факультету дошкільної освіти Глухівського НПУ ім. О. Довженка.

Психолого-педагогічний пошук : зб. студентських наукових праць за матеріалами ІV Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції «Дошкільна освіта України в контексті інтеграції до Європейського освітнього простору» 17 травня 2022 року. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2022. 298 с.

У збірнику представлені матеріали наукових досліджень студентів, магістрантів, аспірантів та молодих учених, що висвітлюють сучасний стан актуальних проблем психолого-педагогічної науки.

Роботи друкуються в авторській редакції мовою оригіналу. Відповідальність за зміст поданих матеріалів несуть автори.

<i>Романенко Аліна</i>	
Розвиток спритності у дітей старшого дошкільного віку засобом фітбол – аеробіки.....	223
<i>Романенко Дарина</i>	
Партнерська взаємодія закладів дошкільної освіти з сучасними сім'ями.....	225
<i>Саладяк Мар'яна</i>	
Зміст естетичного виховання дітей дошкільного віку.....	229
<i>Самофалова Юлія</i>	
Формування навичок говоріння англійською мовою у дітей дошкільного віку.....	232
<i>Сапата Марія</i>	
Виховання гуманних почуттів у дошкільників.....	237
<i>Сахнюк Анжела</i>	
Розвиток естетичних почуттів у дітей старшого дошкільного віку в процесі театралізованої діяльності.....	240
<i>Семчук Уляна</i>	
Сутність логіко-математичного розвитку дошкільників.....	244
<i>Сеник Анастасія</i>	
Психолого-педагогічні умови розвитку мовлення дітей раннього віку.....	247
<i>Скрипченко Альона</i>	
Казка як засіб виховання моральних почуттів у дітей середнього дошкільного віку.....	252
<i>Слишай Ірина</i>	
Сюжетно-рольова гра як засіб виховання відповідальності у дітей старшого дошкільного віку.....	256
<i>Соколенко Тетяна</i>	
Сприймання творів живопису як засіб розвитку монологічного мовлення старших дошкільників.....	260
<i>Сокоренко Світлана</i>	
Формування культури здоров'я у дітей дошкільного віку в процесі рухової діяльності.....	262
<i>Соломкіна Марія</i>	
Використання інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти.....	265
<i>Степанова Ірина</i>	
Використання камінчиків «Марблс» у різних видах діяльності з дітьми дошкільного віку.....	269
<i>Трухан Аліна</i>	
Особливості розвитку логічного мислення в дітей старшого дошкільного віку.....	274
<i>Фомічова Валерія</i>	
Особливості раннього втручання.....	277

14. Стрельніков В. Ю. Дидактичні вимоги до реалізації можливостей інформаційних технологій у підготовці майбутніх педагогів спеціальної освіти. *Інформаційні технології – 2021*. К. : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 233 с. ISSN: 2664-2638. С. 100–103.

15. Стрельніков В. Ю. Індивідуалізація навчання в системі інтенсивного інформатизованого навчання. *Індивідуалізація навч. процесу на шляху європейської інтеграції вищої освіти України* : матеріали Міжнар. Наук.-методичної конф. (Полтава, 26–27 берез. 2009 р.). Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. 179 с. С. 33–35.

Abstract. *The article reveals the possibilities of using information technology in the training of future specialists in preschool education.*

Key words: *professional training of future specialists of preschool education, information technologies, traditional teaching, teaching methods, computerized training.*

ВИКОРИСТАННЯ КАМІНЧИКІВ «МАРБЛС» У РІЗНИХ ВИДАХ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Степанова Ірина, магістрантка факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Науковий керівник: Рожко-Павлишин Т. А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Анотація. *Дана стаття присвячена розвитку пізнавальних та комунікативних навичок дошкільників за допомогою камінців «Марблс». Ігри з камінцями «Марблс» (marbles) - один з нетрадиційних прийомів із розвитку моторики та мовлення дитини, який активно використовують педагоги, логопеди, психологи. Наведено приклади ігор із використанням камінців «Марблс».*

Ключові слова: *камінчики «Марблс», різні види діяльності, ігри, діти дошкільного віку.*

Постановка проблеми. Добре розвинена мова дитини дошкільного віку є важливою умовою успішного навчання у школі. Розвиток дрібної моторики в дітей дошкільного віку – один із засобів розвитку мови. Оскільки нервові закінчення на пальцях безпосередньо пов'язані з мозком, тому робота рук сприяє психічному заспокоєнню та мовленнєвому розвитку. Ігри за участю рук і пальців гармонізують тіло й розум. На думку відомого філософа Канта: «Рука – це людський мозок, що висунувся вперед».

У старшому дошкільному віці розвиток дрібної моторики рук сприяє розвитку вищих психічних функцій: пам'яті, уваги, мислення, просторового сприйняття, уяви, посидючості, і навіть працездатності. У цьому віці відбувається подальший розвиток та вдосконалення просторових уявлень дитини [3].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз науково-методичної літератури показав, що дана технологія активно використовують педагогами, логопедами, психологами та описується у дослідженнях Акименко В. М., Биковської О. В., Ганієвої Ю. С., Лугової І. І., Семіхатської С. В., Степанової М. А. та ін.

Метою статті є проаналізувати використання камінчиків «Марблс» у різних видах діяльності з дітьми дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. У своїй практиці педагоги використовують нетрадиційні методи впливу, що сприяють розвитку моторики рук, – це різнокольорові камінчики «Марблс».

Завдання ігор з камінчиками «Марблс» полягає у тому щоб: розвивати дрібну моторику; вправляти в орієнтуванні на площині аркуша; збагачувати словниковий запас; розвивати фонематичне сприйняття; формувати та закріплювати правильний образ літери; розвивати промову, увагу, пам'ять, мислення; збагачувати фантазію дитини; забезпечувати позитивний емоційний настрій дитини на занятті [4].

Як відомо, «Марблс»– це невеликі камінці, виконані в різних кольорах. Класичні «Марблс» мають сферичну форму, але зараз виготовлять багато їх різновидів. Камінь «Марблс»–далекий нащадок глиняних камінців, які багато тисяч років тому служили іграшками для давніх людей. Камені отримали свою назву від англійського «марблс» (тобто мармурові).

Ігри з камінчиками сприяють підвищенню мовної активності дітей та можуть використовуватися як на підгрупових, так і на індивідуальних заняттях з автоматизації поставлених звуків, а також у вільній діяльності дітей. Ігри розвивають дрібну моторику пальців рук, що застосовуються при самомасажі. Працюючи з ними, діти дошкільного віку розвивають мову, пам'ять, мислення, увагу та уяву.

Варіанти ігор різноманітні і призначені для дітей старшого дошкільного віку. Усі вправи можуть змінюватися залежно від віку дитини, її зацікавленості у грі. Дошкільники не втомлюються повертатися до цього матеріалу і що разу роблять це із задоволенням.

Знайомлячись із цим матеріалом, ми помітили, що кожен педагог використовує їх по-різному.

Використання цих камінчиків у роботі не потребує тривалої підготовки до заняття. Усі камінці зберігаються в окремих контейнерах, слід просто вибрати потрібний. Різнокольорові кульки й камінчики успішно застосовуються для створення сюрпризного моменту, емоційно-позитивного

настрою і для релаксації. Допомагають розвитку сенсорних здібностей, дрібної мускулатури рук, уваги, мови, пам'яті та мислення дітей.

Мета ігор полягає в підготовці дітей 4-6 років до навчання у школі, активізації пізнавальних і комунікативних навичок [5].

Заняття краще проводити підгрупами чи індивідуально. Варіантів ігор із камінчиками безліч, можна вигадати їх самим до власного ігрового сюжету.

Використання камінчиків «Марблс» дає дитині змогу максимально оволодіти знаннями в цікавій та доступній формі. Дії з камінчиками позитивно впливають не лишена пізнавально-мовленнєвий розвиток, а й дарують дитині радість, сприяють створенню комфортного емоційного настрою. Вони є поліфункціональним матеріалом, який застосовується в усіх освітніх сферах.

Дошкільникам потрібно нагадувати, коментувати та пояснювати послідовність своїх дій. Необхідно слідкувати, щоб дитина відповідала на кожне запитання повною відповіддю. Тільки в цьому випадку відбувається перенесення в активну мову дитини слів, пов'язаних із просторовим орієнтуванням.

Робота з камінчиками створює можливості для творчості й дослідження, індивідуальної та групової арт-терапії, зняття втоми, напруги, дозволу негативних емоційних переживань.

Структура такої роботи охоплює низку розділів – це розвиток: тактильно-рухового сприйняття; зорового сприйняття; сприйняття простору; творчих здібностей; мови; сенсорної культури (сенсорні зразки: форма, величина, колір); літерного гнозису.

Робота з камінчиками створює умови для вдосконалення моторних здібностей, рухів рук, дрібної моторики, зорово-моторної координації, розвитку пам'яті, мислення, мови, уяви, творчої активності і пізнавальної діяльності.

У результаті використання цього матеріалу, через ігри на знаходження об'єктів на дотик та вербалізацію уявлень формуються знання про форму, величину, просторове розташування предметів, розвивається тактильна чутливість, що надалі сприяє підвищенню рівня розвитку навичок письма й читання.

Очікуваний результат:

- уміння сприймати предмети, виділяти їх різноманітні властивості та відносини (колір, форму, величину, розташування у просторі, висоту звуків тощо) і порівнювати предмети між собою;

- уміння підбирати пари чи групи предметів, які збігаються за заданою ознакою, вибираючи їх серед інших предметів;

- знання кольорів спектру (червоний, оранжевий, жовтий, зелений, синій, фіолетовий);

- називання та розрізнення геометричних фігур;

- уміння обстежувати предмети різної форми, виділяти найбільшу частину, а потім дрібніші, співвідносити їх за величиною (Під час обстеження включати рухи рук по предмету); розвиток окоміру;

- розвиток усного та зв'язного мовлення дітей у різних формах та видах дитячої діяльності, творчої мовної діяльності;
- виховання звукової культури мови;
- збагачення активного словника;
- формування граматичної сторони мови;
- розвиток творчого мислення та уяви;
- формування вмінь та навичок у зображенні простих предметів, казкових персонажів, самостійного створення нових образів із власного задуму, задоволення потреб дітей у самовираженні й розвитку творчих здібностей [2].

Незважаючи на зовнішню простоту та доступність, камінчики «Марблс» сприяють вирішенню цілого комплексу завдань: розвивають сенсорику, закріплюють поняття величини, кольору, форми, кількості; удосконалюють вміння групувати, порівнювати, класифікувати, чергувати за ознакою, формують навички порядкової і кількісної лічби; розвивають почуття ритму, кольору, композиції; сприяють орієнтуванню у просторі, на аркуші паперу; покращують дрібну моторику рук, точність та продуктивність рухів; збагачують уяву і творчість. Із дітьми дошкільного віку можна проводити такі ігри:

Гра «Дійти до будиночка». Мета гри полягає в тому, щоб правильно зорієнтуватися на площині, яка розвиває рух пальців. Наприклад, 3 осередки направо, 2 осередки вгору, 1 праворуч і так далі. *Гра «Збери за зразком»* і т.д.

Гра «На лузі» закріплює вміння фонематичного аналізу (для старшої групи). Заповнюємо відсутні частини на квітах. Камінчик можна покласти тоді, коли дитина назве правильно звук у слові.

Гра «Чарівний мішечок». Метою гри є розвиток тактильних відчуттів; розвиток вміння вибирати предмети, що відрізняються за формою, кольором, розміром. Дитина дістає камінчик будь-якого кольору з мішечка і співвідносить колір із предметом, навчаючись при цьому правильно узгоджувати слово-предмет та слово-ознака:

- зелений камінчик – зелений огірок, крокодил тощо;
- жовтий камінчик – жовта ріпка, жовте сонце і т.д.

Гра «Назви ласкаво»: вихователь пропонує дитині допомогти казковому герою дістатися до будиночка, побудувавши доріжку з камінчиків, називаючи слова ласкаво.

Гра «Дзеркало». Мета: закріпити зоровий образ літери, що вивчається, розвинути дрібну моторику рук. Дітям розповідають історію про літеримодниці, які так любили дивитися в дзеркало, що зрештою заплуталися: де вони і де їхнє відображення. Дітям пропонується допомогти літерам та усунути їхні неправильні відображення.

Гра «Знайомство з буквою, цифрою». Мета: закріпити зоровий образ літери, яка вивчається, розвинути дрібну моторику рук. Дитині пропонують шаблон з літерою або цифрою, що вивчається.

Гра «Різнобарвні доріжки». Метою гри є розвиток просторового розташування. Необхідно знайти доріжки за описом, пройти по цих доріжках кулькою такого ж кольору. Слідуючи доріжкою, описувати свій шлях. Наприклад: «Я йду зеленою доріжкою, веде вгору, праворуч, вгору ліворуч, вгору, праворуч, вгору». Я йду червоною доріжкою. Доріжка веде ліворуч, вгору, ліворуч, вниз, ліворуч, вгору, праворуч, вгору. Я йду жовтою доріжкою. Жовта доріжка веде вгору, ліворуч, вгору, праворуч, вниз, праворуч, вгору, праворуч. Останню доріжку необхідно викласти кульками синього кольору, описати її маршрут, використовуючи слова «праворуч», «ліворуч», «вгору», «вниз». Дошкільнику пропонується пройти розфарбованою доріжкою, коментуючи свої дії.

Гра «Продовж ряд». Мета: розвивати колірне сприйняття, зорову пам'ять, зорово-рухові координації, учити виконувати дії за зразком. Вихователь показує елемент-зразок частини ряду, де дано певне чергування кольорів. Дитина продовжує серійний ряд з різнокольорових камінчиків відповідно до зразка.

Гра «Придумай картинку». Мета: розвиток уяви, просторової орієнтації на аркуші. Вихователь пропонує дітям скласти картину за темою «Море та літо». Для цього необхідно взяти лист картону, що підходить за кольором, і викласти на ньому свій сюжет та скласти розповідь за картиною [2].

Також у своїй роботі педагоги активно використовують стіл для пісочної терапії або контейнер із піском, який успішно використовується для вирішення психологічних завдань. Доречним буде об'єднання елементів пісочної терапії з використанням камінчиків «Марблс».

Пісочниця допомагає подолати різні особистісні проблеми, зняти внутрішню напругу. Оскільки часто дитина не вміє висловлювати свої тривоги й страхи словами, зробити це дітям дошкільного віку допомагає пісочна терапія. Дитина програє тривожну ситуацію за допомогою іграшкових персонажів, створює картину власного світу з піску, тим самим звільняючись від напруги. Граючи в піску з різними фігурками, дошкільник має можливість змінити некомфортну для нього ситуацію або стан в ігровій формі, таким чином набуваючи досвіду самостійного вирішення проблем як внутрішніх, так і зовнішніх. Отриманий досвід дошкільник переносить у реальне життя.

Крім зазначених вище ігор, можна проводити з камінцями «Марблс» масаж. Дошкільники можуть крутити їх у руках, стукати пальчиками по камінчиках та ін. Під час роботи з цим матеріалом слід дотримуватися гігієни рук, бути обережними у грі, тому що камінці тендітні; проводити ігри у присутності дорослих, оскільки «Марблс» невеликі за розміром, слід уникнути випадків, коли дитина спробує проковтнути камінчик.

Для досягнення найкращого ефекту релаксації доречно використовувати відповідну музику.

Гра в «Марблс» визнана дитячими психологами однією з найкорисніших для юного покоління: вона розвиває влучність, швидкість, точність і моторику, а гарні відтінки скляних камінців пробуджують у дитини почуття прекрасного.

Висновки. Отже, дії з камінчиками «Марблс» позитивно впливають не тільки на пізнавально-мовленнєвий розвиток, але й приносять дитині радість, сприяють створенню комфортного емоційного настрою. Завдяки використанню описаної ігрової технології засвоєння матеріалу відбувається успішніше і швидше. Сподіваємося, що такий доступний та привабливий засіб, як камінці «Марблс», допоможе урізноманітнити ваші заняття й підвищити інтерес до діяльності.

Список використаних джерел

1. Богуш А.М., Григоренко Г.І. Запрошуємо до розмови: Посібник для роботи з дошкільниками. Київ: Освіта, 1997. 152с.

2. Биковська О. В. Кульки Марблс – ефективний засіб розвитку дрібної моторики рук на шляху до формування мовлення в дітей з особливими потребами. *Підготовка фахівців у контексті становлення Нової української школи*: зб. наукових праць / за заг. редакцією В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир : ФОП «Н. М. Левковець», 2018. У 2-х ч. Ч. І. С. 10-15.

3. Брушневська І. Механізми становлення мовлення дітей у ранньому віці. *Педагогічний часопис Волині*. 2018. № 4. С. 171-177 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pchv_2018_4_32. (дата звернення: 14.01.2022).

4. Ганієва Ю. С. Камінці Марблс у корекційно-розвивальній роботі з дітьми ООП. *Новітні технології психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному навчальному просторі закладів загальної середньої освіти*: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 22–23 жовтня 2020 року) / ред. колегія: В. В. Сиченко, Р. С. Аронова, В. М. Швидун, Н. А. Крупенина, О. О. Базилевська. Дніпро. 2020. С. 220-225.

5. Лугова І.І. Розвиток дрібної моторики пальців рук в учнів шестирічного віку. *Початкова школа*. 2008. № 7. С. 6–10.

Abstract. *The article is devoted to the development of preschool children's cognitive and communication skills by using Marbles stones. Marbles stones games are one of the non-standard techniques for the development of a child's motor and speech skills, which is actively used by teachers, speech therapists, psychologists. The examples of Marbles stones games are given.*

Key words: *Marbles stones, various activities, games, preschool children.*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Трухан Аліна, студентка факультету дошкільної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.